

Oświadczenie

Oświadczenie w sprawie ochrony danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

Przyjęte 15 grudnia 2020 r.

Europejska Rada Ochrony Danych przyjęła następujące oświadczenie:

Niniejsze oświadczenie jest wynikiem przyjęcia przez Komisję Europejską planu działania¹ na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz rozpoczęcia konsultacji publicznych² w maju 2020 r.

Zgodnie z planem działania w pierwszym kwartale 2021 r. Komisja zamierza przedstawić nowe wnioski ustawodawcze, między innymi ustanawiające jednolity zbiór przepisów dotyczących tych kwestii (tj. rozporządzenie lub bardziej szczegółową zmienioną dyrektywę), zapewniające nadzór na szczeblu UE (poprzez przyznanie nowych uprawnień istniejącej agencji UE lub poprzez ustanowienie nowego specjalnego organu) oraz tworzące mechanizm wsparcia i koordynacji dla jednostek analityki finansowej.

Mające zastosowanie środki przeciwdziałania praniu pieniędzy³ obejmują obowiązki o szerokim zakresie i zasięgu nakładane na dostawców usług finansowych i inne podmioty zobowiązane do identyfikacji swoich klientów i dysponowania wiedzą na ich temat, monitorowania transakcji zawieranych z wykorzystaniem ich usług oraz zgłaszania podejrzanych transakcji. Ponadto w przepisach przewidziano długie okresy zatrzymywania danych⁴. Środki te obejmują cały europejski

¹ Plan działania na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, 7 maja 2020 r., dokument dostępny na stronie internetowej:

https://ec.europa.eu/info/publications/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan_pl.

² Z informacjami o konsultacjach można się zapoznać na stronie internetowej:

<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12176-Action-Plan-on-anti-money-laundering/public-consultation>.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r.

⁴ Okres zatrzymywania obejmuje okres pięciu lat od zakończenia stosunków gospodarczych (art. 40 dyrektywy (UE) 2015/849). W przypadku gdy stosunki gospodarcze dotyczą wyłącznie pojedynczej transakcji, okres zatrzymywania wynosi pięć lat. W przypadku długookresowych stosunków gospodarczych, istniejących na

sektor usług finansowych i w związku z tym w sposób kompleksowy wpływają na wszystkie osoby korzystające z usług finansowych za każdym razem, gdy korzystają z takich usług.

EROD, a wcześniej Grupa Robocza Art. 29, wielokrotnie zwracała uwagę na wyzwania dotyczące prywatności i ochrony danych związane z tymi środkami w przeszłości⁵. Najbliższa aktualizacja przepisów będzie stanowiła okazję do przeanalizowania kwestii zależności między ochroną prywatności i ochroną danych osobowych a środkami przeciwdziałania praniu pieniędzy, a także ich ściśle określonym stosowaniem w praktyce.

W tym kontekście EROD podkreśla, że zamierzonej aktualizacji ram przeciwdziałania praniu pieniędzy nie należy dokonywać bez przeglądu związku między środkami przeciwdziałania praniu pieniędzy a prawem do prywatności i prawem do ochrony danych osobowych. W tej dyskusji zasadniczą rolę odgrywa stosowność i prawidłowość gromadzonych danych. EROD jest przekonana, że ściślejsze powiązanie tych dwóch zbiorów przepisów przyniosłoby korzyści zarówno w odniesieniu do ochrony danych osobowych, jak i skuteczności ram przeciwdziałania praniu pieniędzy. W związku z tym EROD pragnie ponownie podkreślić potrzebę wprowadzenia jednoznacznej podstawy prawnej przetwarzania danych osobowych oraz określenia celów i ograniczeń takiego przetwarzania, zgodnie z art. 5 ust. 1 RODO, w szczególności w odniesieniu do wymiany informacji i międzynarodowego przekazywania danych, jak zauważył Europejski Inspektor Ochrony Danych (EIOD) w swojej opinii w sprawie planu działania Komisji Europejskiej na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu⁶.

EROD uważa, że sprawą najwyższej wagi jest zgodność środków przeciwdziałania praniu pieniędzy z prawem do prywatności i prawem do ochrony danych osobowych określonymi w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zasadami niezbędności takich środków w społeczeństwie demokratycznym i ich proporcjonalności, a także z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

EROD wzywa zatem Komisję Europejską do uczestnictwa we wczesnych etapach procesu opracowywania wszelkich nowych przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy w celu zapewnienia porad prawnych w niektórych kluczowych kwestiach z punktu widzenia ochrony danych osobowych, bez uszczerbku dla konsultacji prowadzonych na późniejszym etapie przez Komisję Europejską zgodnie z art. 42 rozporządzenia 2018/1725. EROD jest również gotowa wziąć udział w dyskusjach toczących się w ramach Rady Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego w trakcie procesu legislacyjnego.

W dalszej perspektywie EROD jest gotowa do udziału – w odpowiednim terminie – w konsultacjach z dowolnymi europejskimi lub międzynarodowymi organami regulacyjnymi lub podmiotami

przykład między bankiem a jego klientami, okres zatrzymywania zostaje często przedłużony nawet o kilkadziesiąt lat. Państwa członkowskie mogą przedłużyć okresy zatrzymywania o kolejne pięć lat.

⁵ Zobacz na przykład Opinia 14/2011 Grupy Roboczej Art. 29 dotycząca kwestii ochrony danych w odniesieniu do zapobiegania zjawiskom prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, dostępna na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp186_pl.pdf

⁶ Opinia nr 5/2020 Europejskiego Inspektora Ochrony Danych (EIOD) w sprawie planu działania Komisji Europejskiej na rzecz kompleksowej unijnej polityki zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, pkt 26, 23 lipca 2020 r.

ustanawiającymi standardy, takimi jak Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, której przewodniczy obecnie państwo członkowskie UE, przed dokonaniem przeglądu ich zaleceń.

W imieniu Europejskiej Rady Ochrony Danych

Przewodnicząca

(Andrea Jelinek)